

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw“

Hem gelijk

Geliefden, nu zijn wij kinderen Gods en het is nog niet geopenbaard, wat wij zijn zullen; (maar) wij weten, dat, als Hij zal geopenbaard zijn, wij Hem gelijk zullen wezen; want wij zullen Hem zien gelijk Hij is. En een ieder, die deze hoop op Hem heeft, reinigt zich, gelijk Hij rein is.

1 Joh. 3, 2 en 3 (N. Vert.)

Wij lopen licht gevaar in de sleurgang van het leven te vergeten, wie we eigenlijk zijn, hoe hoog bevoorrecht wij zijn en welke schone toekomst ons wacht. En in samenhang hiermee, ook te vergeten welke verplichtingen we hebben. We houden ons maar voor arme tobbers, die maar moeten zien door het leven te komen en daarbij vanzelf ook niet al te nauw kunnen kijken.

Uit die sleur ons optrekkend grijpt onze tekst ons aan: Geliefden, nu zijn wij kinderen Gods. Dat zijn wij nu, in het heden, vandaag.

Dit is immers de grote liefde, zo wijst vs 1 van ons hoofdstuk er op, de grote liefde van God, dat wij kinderen Gods genoemd worden.

Ja, dat is werkelijk grote liefde. Van onszelf zijn we toch niet zulke besten! Geen mensen, die de aard en deugden van kinderen van God vertonen. Als we daarop afgingen, zouden we ons nooit voor kinderen Gods durven houden. Maar dit is nu Gods grote liefde, dat Hij ons zo noemt, ons, zijn kerk, zijn gemeente.

Hij noemt ons zo in het evangelie, dat Hij ons schenkt. Daarin spreekt Hij van de aaneming tot kinderen om Christus' wil. Christus, die voor onze zonde leed en stierf aan het kruis en daarmee onze boosheden van ons nam en ons weer tot God bracht.

God noemt ons zijn kinderen. Hij doet dat in het over ons uitgesproken evangelie. Hij bevestigt dat in de ons gegeven sacramenten, in doop en avondmaal.

Wij worden Gods kinderen genoemd. En dat is maar niet het spreken van een lief en aardig woordje. Neen, maar dit noemen heeft uitwerking. Wij zijn nu ook werkelijk kinderen, kinderen van God, van die hoge heilige en machtige God. Ja kijk u er maar eens op aan. Hoe gering ge ook van u zelf denkt en hoe ongelukkig ge u ook voelt, wij zijn kinderen van God. Dat zijn wij nu. Dat is onze hoge onvergeliijkelijke bevoorrechtiging.

Maar de apostel Johannes is nog niet uitgesproken. Nu zijn wij kinderen Gods en, zo vervolgt hij, het is nog niet geopenbaard, wat wij zijn zullen.

Er komt dus nog meer. Misschien zegt ge: wat kan er nu nog boven het een kind van God zijn uitgaan? Ja maar, wij zijn nu nog kinderen aan wie de glans van het kindschap Gods ontbreekt. Wij zijn nu nog ontlusterde mensen, mensen, die de moeiten en lasten van het leven kennen en er onder gebukt gaan. Wij worden oud en versleten.

En daar zal nu eens verandering in komen.

Het is nog niet geopenbaard, zegt Johannes, wat wij zijn zullen. Wat, hoedanig wij zijn zullen is nog niet geopenbaard d.i. nog niet aan de dag getreden. Het valt nog niet te zien. Neen wat we zien, dat is onze nood, onze moeite, onze zwakheid en vergankelijkheid.

Hoedanig en wat wij precies zullen zijn, kunnen we dus ook niet zeggen. Maar, schrijft Johannes, wij weten, dat, als Hij zal geopenbaard zijn, wij Hem gelijk zullen wezen.

Hij d.i. de Here Christus. En de Here

Christus is er wel. Hij is ook gezeten in heerlijkheid en majesteit aan Gods rechterhand. Alle dingen zijn onder zijn voeten gelegd. Maar dat is nog niet openbaar. Het is nog niet duidelijk zichtbaar in deze wereld. De wereld kan dan vandaag aan de dag ook nog met Christus spotten en zijn naam door het slijk halen.

Maar eens zal Christus geopenbaard worden. Aller oog zal Hem dan zien. Zowel zij, die op dat ogenblik nog in leven zijn, als ook de reeds lang gestorvenen, die opgewekt zullen worden uit het graf. Zij zullen Hem zien in zijn goddelijke heerlijkheid en luister. Hem zien als die komt om te oordelen de levenden en de doden.

En dan zullen wij Hem gelijk wezen. Wij zijn kerk.

Hem gelijk, dat wil niet zeggen, dat er geen onderscheid meer zal zijn, dat Christus niet meer het Hoofd en wij de leden zullen zijn. Zeker, dat blijft. Maar Hem gelijk d.w.z. de heerlijkheid van Christus zal ook ons deel zijn. Zoals Hij leeft in alle eeuwigheid, zo zullen wij ook leven, een leven waar de dood niet meer verstorend op zal ingrijpen, waar geen rouw meer is en verdriet en niemand zal zeggen: ik ben ziek.

Christus is het beeld van den onzienlijken God. Zo zullen wij op onze beurt het beeld van Christus vertonen. Zijn volkomen gehoorzaamheid, zijn volmaakte liefde tot de Vader zullen ook wij hebben. En zo zullen wij ten volle als kinderen van God uitkomen.

En gelijk Christus als koning heerst, zo zullen wij met Hem als koningen heersen in alle eeuwigheid.

Wij zullen Hem gelijk wezen, want, zo motiveert Johannes nader, wij zullen Hem zien gelijk Hij is.

Christus zien gelijk Hij is, kunnen wij nu niet. Christus is immers God. Daarom kan niemand Hem zien gelijk Hij is.

Zeker, toen Christus bij zijn eerste komst op aarde verscheen, hebben mensen Hem gezien. Johannes brengt zelf aan het begin van onze brief met nadruk naar voren, dat hij en zijn medeapostelen verkondigen van het Woord des levens. hetgeen ze met hun ogen gezien en met hunne handen getast hebben. Maar toen was de Goddelijkheid van Christus ook nog omhuld. Hij had toen, zo schrijft de apostel Paulus, zichzelf vernietigd en de gestalte van een dienstknecht aangenomen. Toen was er geen gedaante of heerlijkheid aan Hem.

Ja, toen konden mensen Hem zien. Maar ze zagen Hem niet, zoals Hij was, in de volle werkelijkheid van zijn aan God gelijk zijn.

Dat wij Hem niet kunnen zien zoals Hij is, ligt aan ons mens zijn, ons aardse, zondige mensen zijn. Dat wij Hem dus bij zijn openbaring zullen zien, zoals Hij is, geeft wel scherp aan, hoe wij opgeheven zijn tot zijn staat, hoe wij Hem gelijk zijn geworden. Is Hij de Zoon van God, wij zijn zonen en dochters van God.

En een ieder, die deze hoop op Hem heeft, reinigt zich, gelijk Hij rein is. Zo eindigt Johannes deze tekst.

Die deze hoop op Hem heeft d.w.z. die dit gelijk zijn aan Christus, Hem zien zoals Hij is, vertrouwensvol van Hem verwacht te verkrijgen. Want wij werken ons zelf niet tot die hoge staat op. Het is een genadegift Gods in Christus. Om zijnentwil uit genade tot kinderen Gods aangenomen, zegt onze Catechismus.

Nu, die deze hoop op Hem heeft, die reinigt zich. Hoor! Johannes zegt niet maar: die moet zich reinigen, maar die reinigt zich. Dat is: het een hangt met het ander onlosmakelijk samen. Eens als Christus hopen te zijn, dat brengt stellig en zeker mee, dat ge u reinigt,

UIT DE INHOUD:

<i>Hem gelijk</i>	H. V.
<i>De paus</i>	C. V.
<i>Afzetting</i>	C. V.
<i>Kennis der zonde en der zonden</i>	H. J. J.
<i>Naar de top der aarde (IX)</i>	P. G.
<i>Boekbespreking</i>	J. B., H. J. J.
<i>Elke wijze vrouw bouwt haar huis</i>	H.
<i>Kritische krabbels</i>	Frater
<i>Persschouw</i>	C. V.
<i>Van hier en ginds</i>	
<i>Kerknieuws</i>	

d.i. dat ge u losmaakt van het verkeerde en zondige. Er tegen strijdt en worstelt, het berouwvol voor God erkent en om vergeving vraagt. Christus is rein. Hij is vrij van het verkeerde en zondige. Wij, die als Hij willen zijn, haten nu ook al wat ons tegen God doet ingaan.

En dit is nu de vraag, die tot u komt: Doet ge dat ook? Of hebt ge soms die hoop niet op Hem?

Het gelijk zijn aan Christus wacht nog wel, maar het begin is er nu toch al.

Roodeschool.

H. VENEMA.

DE PAUS

Het is weer stil in Rome.

De honderdduizenden op de been brengende gebeurtenissen van het overlijden van de vorige en de verkiezing en de kroning van de nieuwe paus behoren weer tot het verleden.

De roomsen zeggen. habemus papam. Wij hebben weer een paus.

En de pers?

Ze had verrukkelijke copij! Wat in Rome gebeurde behoort tot het allerbeste van wat kranten begeren kunnen. Het is top-nieuws van de eerste orde. En vaardige pennen hebben in geuren en kleuren beschreven wat in de eeuwige stad plaats vond. Zoals haast van zelf sprak ontbrak ook een pers-schandaal niet. Daar zorgde de lijfarts van de gestorven paus voor. Dat maakte de hele zaak nog wat pikanter. Het was zo iets als de sambal bij de maaltijd, waarop de wereldpers haar miljoenen vergastte.

Dat alles is nu voorbij. De tijd gaat snel. En krantenlezers hebben een slechte memorie. De persmensen kijken al weer gespannen uit naar nieuwe, grote, de verbeelding prikkelende en sensatie-verwekkende gebeurtenissen. En de mensen — och die hebben het weer zo druk met de voetbalpool en zo. Er is immers „weer“ een paus. En dat is helemaal niets bijzonders. Pausen waren er al meer dan duizend jaar, daar ergens in Rome. Daar zijn we net zo aan gewend als aan zon en wind en regen.

Wie de kranten volgde in de dagen van paus-wisseling merkte al heel gauw, dat ze over wat eigenlijk in Rome plaatsvond nage-noeg niets zeiden. Ze waren vol van de ontzaglijke drukte, van de mensenzeeën welke de „armen“ van de Pieterskerk omvingen, van de vele en wonderlijke ceremoniën, die aan de keuze van een paus verbonden zijn. Ook gaven ze een gedetailleerde beschrijving van de man, de mens, die paus is geworden. Men

kon zich in de kranten zelfs te goed doen aan het contereitsel van reeksen familieleden van zijne heiligheid. Voorts werd in oecumenische albegrijpendheid of vanwege politieke wijsheid heel veel goeds van de paus en de pauselijke heerschappij gezegd. Zeker, enkele antipapistische kreten ontbraken ook niet. Maar, nog eens: over wat er eigenlijk in Rome geschiedde en bleef werd weinig gezegd.

En zie, dát is juist het voornaamste, het enig belangrijke.

Ieder christen moet zich immers afvragen: Wat is die paus als zodanig? Wat voor een ambt bekleedt hij? Welke macht bezit hij? Welke pretenties voert hij? Hoe ziet hij zichzelf? Hoe zien hem de miljoenen, die Hem als „Heilige Vader” aanspreken en Hem erkennen als de hoogste gezagsdrager in Christus' kerk?

Daarover willen we nu wat zeggen.

Als men de paus wil leren kennen, moet men iets verstaan van wat naar roomse opvatting de kerk is.

Daarvan is veel te zeggen. Want de roomse leer omtrent de kerk is breed uitgebouwd en tegelijk tot in zeer subtiele onderscheidingen gespecialiseerd.

Waarop wij in verband met de paus bijzonder moeten letten is wat de roomse kerk leert over de kerk als sacrament.

Als de roomsen over de kerk als sacrament spreken duiden ze die aan in haar functie van **teken** van een hogere werkelijkheid, van **genademiddel**, van **geheimenis**.

Het wezenlijke van de kerk in dit opzicht is dat zij de mensen betreft in, deel geeft aan, de menswording en verlossing van Christus. Christus verschijnt namelijk thans onder de mensen in en door de kerk. Christus zet zich thans in de kerk voort; of anders gezegd: de kerk zet Christus voort in deze tijd. De kerk zet Hem speciaal voort in zijn ambten, zijn middelaarschap. De kerk is zo **wezensverwant** aan Christus. Ze is zo één met Hem, dat zij deelt in de tweevoudigheid van zijn naturen. En daarom is óók in de kerk het goddelijke en het menselijke tot een eenheid verbonden. De kerk treedt zo op ons toe als een op Christus gelijkende en in die zin **theandrisch**, d.i. **godmenselijk** wezen.

Ongetwijfeld is er in dit opzicht ook verschil tussen Christus en de kerk. Christus is de **onmiddellijke** mededeling Gods, de kerk de **middelijke**. In Christus zien we de enligeboren Zoon Gods, in de kerk de moederschoot van de aanneming tot zoon. De Heer is een „fysieke” persoon, de kerk een „morele”. Het geheim van 's Heren persoonlijkheid ligt in de goddelijke orde: maar de kerk is een werkelijkheid, welke ligt tussen de goddelijke en de natuurlijke orde in en lijkt slechts in de verte op de theandrische persoonlijkheid van Christus.

Maar de kerk is zo toch een werkelijkheid, die bestaat in de onzichtbare deelneming aan het goddelijke leven en een, deels onzichtbare, deels zichtbare, deelneming aan de ambten van Christus. En deze beide geschieden onder uitwendige tekenen, waardoor deze deelneming tot stand komt en die ze tegelijkertijd in hun verscheidenheid uitbeelden en zichtbaar maken.

Op deze wijze nu is de kerk een Godmenselijke instelling, wezenheid, werkelijkheid en gelijkt zij daarin op Christus. Op deze wijze is zij inderdaad de **voortzetting** van Christus. Zowel naar zijn „wezen” als naar zijn „werk”. Zo „is” zij Christus. Een roomse catechismus omschrijft de kerk als de „door Christus gestichte en door Gods Heilige Geest geleefde maatschappij, die het **heilswerk van Christus voortzet**(!!!), en waarin de leden door één band van geloof en Godsleven(!!!) worden verbonden onder ééne Hiërarchie(!!!) waarvan de opvolger van Petrus, de Paus, het Hoofd is”.¹⁾

En een bekend rooms theolog typeerde de kerk als „de onder de mensen in menselijke vorm voortdurend verschijnende steeds zich vernieuwende, eeuwig zich verjongende Zoon Gods, de voortgaande vleeswording van Hem”.²⁾

Van deze kerk, die voluit zichtbare kerk is, is nu de paus de kern, het hart, de ziel, het hoofd. Ubi papa, ibi ecclesia. Waar de paus is, is de kerk!

In de paus is het geheim, het leven, de kracht en de macht van de kerk geconcentreerd.

Onze Heiland droeg indertijd „bij volmacht” zijn middelaarsambten aan de apostelen over. Ter wille van de goede orde, die in iedere gemeenschap en zo ook in de kerk moet heersen, ontving de kerk op deze wijze de speciaal met haar natuur overeenkomende zichtbare ordening. Ter wille van de majesteit van haar hoofd was deze ordening er voorts een, die zichtbaar opklom naar één hoofd. De kerkelijke ordening is derhalve naar haar **structuur een hiërarchie**, naar haar **wezen een monarchie**.

De eersten die met deze hiërarchische macht werden begiftigd waren de apostelen. En temidden van hen was de plaatsvervanger van Christus, de monarch, nl. Petrus, de rotsman. In hem was reeds de hiërarchie geconcentreerd. Hem was, als éérste, de monarchale macht over de kerk toevertrouwd.

De opvolger van deze volgens de roomse leer aan de top der hiërarchie, monarchaal over de kerk regerende Petrus is nu de paus.

Deze bezit de **volle macht** over de kerk. Hij is de plaatsbekleder van Christus. Christus is in zoverre autoriteit over de kerk en de gelovigen als voor hen de paus autoriteit is.

De paus is dé **hogepriester**, de **opperste leraar** en de **opperherder** der kerk.

Iedere bisschop is hogepriester. Hij ontvangt het priesterschap krachtens apostolische opvolging door handoplegging. En hij kan op zijn beurt door handoplegging het priesterschap weer in anderen overstorten. Dat priesterschap wordt zo een, de priester inklevende, onvernietigbare, kwaliteit. De paus kan wel bij onwaardigheid van een priester de **uitoefening** daarvan verbieden, maar hij kan het iemand nooit ontnemen. Als het eenmaal in iemand is „ingestort” is dat priesterschap om zo te zeggen voor goed met diens wezen vergroeid.

De bisschop mag als hogepriester voorts **alle sacramenten** bedienen. Dat wil zeggen: hij heeft de bevoegdheid om alle genade uit te delen.

Met de bisschoppen deelt nu de paus de volheid van het priesterschap. Hij is als hogepriester de éérste onder zijn gelijken. En in de functie van hogepriester spreekt de paus de bisschoppen dan ook aan als „eerbiedwaardige broeders”.

Met het **leraarschap** van de paus staat het evenwel principiëel anders. Want alleen de paus bezet de volheid van het leraarschap. Het concilie van het Vaticaan van 1870 verklaarde, dat wanneer de bisschop van Rome, ex cathedra spreekt, d.w.z.: wanneer hij in zijn ambt van herder en leraar van alle christenen, en overeenkomstig zijn apostolisch oppergezag, de kerk een leer voorhoudt betreffende het geloof en de zeden, bezit hij krachtens de in Petrus aan hem beloofde goddelijke bijstand, **onfeilbaarheid**. En wel die onfeilbaarheid waarmee de Verlosser zijn kerk heeft willen toerusten. Een beslissing, welke de paus zo neemt, neemt hij daarom geheel en al **uit zichzelf** en dus niet door de toestemming van de kerk en de kerkelijke autoriteiten. Uiteraard is zo'n pauselijke beslissing ook onveranderlijk.³⁾

¹⁾ F. Hendriks S. J. *De gouden keten der waarheid*, p. 66.

²⁾ J. A. Möhler, *Symbolik* 11, 12 Regensburg, 1924, p. 331, der unter den Menschen in menschlicher Form fortwährend erscheinende, stets sich erneuernde, ewig sich verjüngende Sohn Gottes, die andauernde Fleischwerdung desselben...

³⁾ In verband met de vraag „wat is door God geopenbaard?” maken de roomse theologen onderscheid tussen „waar” en „onfeilbaar zeker”. Voor een roomse is iets „waar” niet omdat het door de paus is gedefiniëerd, maar omdat het door God is geopenbaard. Iets heet evenwel „onfeilbaar zeker”, niet (formaliter) omdat het door God geopenbaard is, maar omdat het door de Kerk als „zijnde geopenbaard” is verklaard. Of, om het met andere woorden te zeggen: het in de apostolische overlevering vervatte *geschreven* woord (in de Bijbel n.l.) en *gesproken* woord (in de „traditie”) van God, dus de schriftelijk en mondeling overgeleverde Openbaring Gods is de *laatste grondregel* voor het geloof, maar het onfeilbare leergezag der kerk, zetelend in de Paus is de *naaste, praktische, onmiddellijke grondregel*. Practisch is dus de geloofsregel voor de rooms-katholieken het door de paus uitgeoefende leergezag der kerk (vgl. Van Straaten, *Het Leergezag der Kerk*, in: *Studia Catholica*, XXI Jrg., Afl. 1, Jan. 1946).

Redactieleden:

Dr. J. BOSCH, P. GROEN, Prof. Dr. H. J. JAGER, Prof. C. VEENHOF

Adres van Redactie:

H. J. Jager, Jan v. Arkelstr. 7, Kampen

Medewerkers:

Ds. D. van Dijk, Groningen
Drs W. K. van Dijk, Groningen
P. A. Hekstra, Rotterdam
Dr. D. Holwerda, Groningen
Ds. P. K. Keizer, Groningen
Drs J. F. J. Lamet, Eindhoven
Ds. J. Meester, Amsterdam-Z.
Mr. Dr. Meulink, Enschede
D. W. L. Milo, Nunspeet
Prof. Dr. K. J. Popma, Utrecht
Drs G. Puchinger, Utrecht
Drs H. R. Rookmaaker, Leiden
Ir. J. Stellingwerff, Eindhoven
Ds. B. Telder, Breda
Ds. G. Visee, Kampen
Ds. C. Vonk, Schiedam
Ds. D. K. Wielenga JDzn, Rotterdam
Prof. Mr. H. D. van Wijk, Amstelveen

Secretariaat Geref. Persvereniging

„Opbouw”:

H. Albracht, Prof. Wentlaan 50, Utrecht

Penningmeester van de

Geref. Persvereniging:

Drs J. F. J. Lamet Antilopelaan 2, Geldrop, post Eindhoven

Als **opperherder** weidt de paus voorts de ganse kudde. Deze herdersmacht van de paus is zijn **primaat**. Met alle macht en in een eeuwen durende, dikwijls zeer zware, worsteling hebben de pausen van Rome dit hun primaat tegen alle aanvallen verdedigd. Het stond voor hen vast, dat zij de „leiding” in de kerk hebben en moeten hebben. De paus, zo verzekert Dr V. d. Meer heeft „het charisma van de leiding”. Wie aan deze leiding en deze leider „eet”, sterft daaraan! De pausen van Rome hebben dit primaat zelfs tot iedere prijs verdedigd. Zij hebben het daarom ook gehandhaafd toen het hun en het lichaam van Christus, bij de scheuring tussen West en Oost, een schisma kostte zo groot als de halve christenheid!

Als leeuwen hebben de pausen gevochten tegen iedere poging om deze pauselijke hoogheidsrechten aan een concilie over te dragen. En toen machtige landskerken hun primaat wilden versmallen tot een **primaat-van-erevoorrang** hebben ze fel en beslist en altijd door „neen” gezegd. Ze beriepen zich op een hun, naar ze voorgaven door God zelf gegeven, recht, wachtend op de tijd waarop dat onmiskenbaar, onwrikbaar en voor altijd zou worden omschreven en kerkelijk vastgesteld.

De pausen hebben ten slotte overwonnen. Radicaal. Het eindeloze geduld van de pausen heeft gezegevierd. En de roomse kerk, die in eeuwen denkt, heeft zijn wettelijk en „eeuwig” pausdom ontvangen.

Dat is geschied, na hevige en bewogen strijd, op het concilie van het Vaticaan in 1870. Op die kerkvergadering heeft Paus Pius IX, alle tegenstand neerslaande, een volledige overwinning behaald. Want daar werd vastgesteld, dat de bisschop van Rome niet slechts een ambt bezit van opzicht en leiding, maar van **volle en hoogste zeggingsmacht** over de **ganse kerk**. En dat niet alleen in de zaken van geloof en zeden, maar ook en niet minder in de zaken van **tucht en regering**.⁴⁾ Zelfs ook in alle afzonderlijke plaatsen, zover de kerk maar reikt. De paus bezit deze macht niet maar naar het „merendeel” maar in zijn „volheid”. Die macht is voorts een „gewone”. Dat wil zeggen: zij wordt uitgeoefend krachtens een ambt en niet vanwege de nood der omstandigheden. Zij wordt voorts een bisschoppelijke genoemd, omdat zij de paus de bevoegdheid verleent om in de ganse kerk te doen wat een bisschop in zijn gebied, zijn

⁴⁾ Die uitspraak luidde: Romanum Pontificem, cum ex cathedra loquitur, id est, cum omnium Christianorum pastoris et doctoris munere fungens pro suprema sua Apostolica auctoritate doctrinam de fide vel moribus ab universa Ecclesia tenendam definit, per assistentiam divinam ipsi in beato Petro promissam, ea infallibilitate pollere, qua divinus Redemptor Ecclesiam suam in definienda doctrina de fide vel moribus instructam esse voluit; ideoque eiusmodi Romani Pontificis definitiones ex sese, non autem ex consensu Ecclesiae, irreformabiles esse: Denzinger, *Enchiridion Symbolorum*, 21, 22, p. 508.

dioceses, doen mag. Namelijk: sacramenten toedienen, wetten geven, op de uitvoering daarvan toezien, visiteren, prediken, en in het geweten verplichten! Deze macht is ook een „onmiddellijke” macht. Want zij strekt zich over kerken, herders en gelovigen gezamenlijk uit, zonder enige tussenkomst van anderen. De eerste zetel in de kerk heeft in niets toestemming nodig van bisschoppen en staten. Hij duldt geen goedkeuring en evenmin beroep. De paus oordeelt alleen, maar wordt zelf door niemand geoordeeld. Als hij zich in feite beperkt en bindt bij de uitoefening van zijn macht, of ook zich door wat oorzaak gebonden weet, dan doet hij dit gans vrijwillig, hetzij uit tragische noodzakelijkheid, hetzij uit liefde en voorzichtigheid.

* * *

Dit is de duizelingwekkende macht van de paus.

Er is geen mens ter wereld die zulk een fantastische, tot de kern van de onderdanen doordringende macht bezit als de paus. Een werelds dictator is vergeleken bij de paus niet meer dan een feitelijk machteloos mannetje.

AFZETTING

Een van de ernstigste en meest aangrijpende dingen, die in het leven van een kerk kunnen geschieden, is de schorsing of afzetting van een predikant.

Die mag immers volgens de kerkenorde alleen geschieden op grond van „de zonden en grove feiten, die de bedrijver voor de wereld eerloos maken, en in een ander gemeen lidmaat der Kerk der afsnijding waardig zouden gerekend worden”.

Ik herinner me nog levendig wat na de schorsing van Prof. Greijdanus of Prof. Schilder geschiedde. (Het kan ook wel na de afzetting van Prof. Schilder geweest zijn — dat herinner ik me niet meer precies, het feit zelf staat me evenwel nog levendig voor de geest).

Op een synodevergadering daarna vroeg een lid, of het gevelde vonnis ook niet betekende, dat de betrokkene door zo'n vonnis onder kerkelijke censuur kwam, ja, hem zelfs afsnijdingswaardig maakte. Prof. Ridderbos merkte toen op, dat de synode deze censuur niet kon toepassen, maar dat de synodale tuchtmaatregelen de kerkeraad onder welks opzicht de gevonniste stond, wel véél te zeggen had. En dat hij verwachtte, dat de kerkeraad van Kampen in deze een goed verstaan-der zou zijn.

Wat Prof. R. zo zei was volkomen juist!

Als een predikant zulke zonden heeft bedreven, dat schorsing of afzetting noodzakelijk zijn, dan spreekt het van zelf, dat de „gewone” censuur ook moet volgen.

Natuurlijk kan men hierover ook anders oordelen.

Namelijk wanneer men leeft uit de pluriformiteitsidee.

Voor wie dat doen zijn de verschillende „kerken” allemaal „kerken”. Ze verschillen alléén in de graad van zuiverheid. En dan kan het best wezen, dat een domine voor de éne „kerk” een beetje te licht of te lastig is, maar dat hij in een andere „kerk” nog heel goed op zijn plaats is en nog heel goed zijn werk kan doen.

In 1926 en 1943 werd het meermalen openlijk gezegd: wij moeten die mannen er uit doen, maar gelukkig is er nog een hervormde kerk! Daar kunnen ze nog wel terecht.

Het is één van onze vrijgemaakte predikanten overkomen, dat een ouderling hem na zijn schorsing heel vriendelijk zei: Kijk eens domine, U blijft mijn broeder. En U preekte en werkte best. Maar, ziet u, in „onze” kerk kunnen we U niet handhaven. U moet, als U zó doet, er bij ons uit!

Men huivert als men overweegt wat voor een ding zo'n „onze kerk” in feite is.

Prof. Schilder heeft in de rede, welke hij op de laatste door hem meegemaakte School-dag hield, over deze zaak aangrijpende dingen gezegd.

Ik zal ze hier citeren.

Sprekend over voortgaande reformatie zei hij:

„V-o-o-r-t-gaand, dat wil zeggen, dat we

De stem van de paus is immers voor de roomsen de stem van God!

Als we dit hebben verstaan en leven uit het Evangelie dan keren we ons in huivering af van deze anti-christelijke machtscumulatie, welke zich van de kerk heeft meester gemaakt.

En met nieuwe vreugde luisteren we naar de leer der Schriften, ook in dat opzicht zo zuiver door Calvijn vertolkt, toen hij leerde: dat een mens in de kerk in zich zelf geen zier macht heeft;

dat alle macht in de kerk alléén die is van de levende Christus, welke deze nooit overdraagt, maar ze alléén, en wel door zijn Geest en woord, tot effect leidt;

dat de mensen, die Christus bij deze machts-uitoefening gebruiken wil geen andere macht hebben dan die van het woord dat zij bedienen,

en dat men bloedige ernst moet maken met het woord van de Heiland, dat nooit en nergens iemand een medebroeder vader, d.i. paus zal noemen, omdat één onze Meester is en alle gelovigen alleen maar broeders zijn.

C. V.

niet in 1944 begonnen zijn. We hebben niet iets nieuws tot aanzijn geroepen, maar spr. dankt God, dat Hij de eenheid mag vasthouden in zijn werk van vóór 1944 en aan dat werk mag vastknopen, dat werk mag voortzetten. Wat vóór 1944 in sprekers geest was, dat is er vandaag nog en spr. dankt daar God voor. Spr. wees vervolgens op het zotisme, dat exclusief is, in het kerkelijke leven en dientengevolge geen goede „zelus”, geen Schriftuurlijke ijver is ten aanzien van de terecht door ons verworpen leer van de pluriformiteit der kerk in Kuypertiaanse zin”. Hoe Prof. Schilder dit bedoelde, bleek uit wat hij daarna sprak. Hij zei namelijk: „We denken hier aan de uitroep van een predikant in Amerika, die eigen dogmatische beschouwing bindend wil gaan opleggen aan de Kerk des Heren, en die zijn tegenstanders hierin nu openlijk vraagt: „Why don't you go?”, waarom ga je niet weg, naar een andere Kerk, waar je het beter naar je zin hebt? Maar wie zo durft te redeneren maakt van de Kerk een „genade-winkeltje”, maakt van de Kerk des Heren een privé-aangelegenheid en gaat redeneren: wie niet bij mij kan kopen, gaat maar bij mijn buurman, collega-concurrent, zijn genade halen. Wie zo redeneert ziet het wezen van

's Heren Kerk niet meer; hij bedenke, dat hij niet, om zijn „zelus” te kunnen botvieren, mag zeggen: wie het er niet mee eens is gaat maar naar een „andere Kerk”. We zouden hem willen vragen: „Man, waar moet de stakker heen?” Als gij zegt de ware Kerk te zijn, de waarheid te hebben, waar haalt ge dan de moed vandaan de arme tobbers, die je niet direct volgen kunnen, die het niet in alles met je eens zijn, zo gemakkelijk weg te jagen, de woestijn in. Wie zich deze houding aanneemt, schijnt te lijken op „zelus”, op de ijveraars, maar hij plaatst zich in het gezelschap van hen, die Paulus „ijveraars zonder verstand” noemt. Het komt in de praktijk neer op de geesteshouding van de strenge jood, die om des gewetens wille, op sabbath geen vloer wil aanvegen, maar nu een christen dienstmeisje in dienst neemt, die wel de vloer mag aanvegen op zijn sabbath.

Laat ons er voor waken, dat we door ons zotisme niet de mensen de kerk uitjagen! Spr. is bang voor die houding. God wil ons door Zijn Woord en Geest vergaderen en Hij wil geen kerkje, dat we zelf vergaderen, een verzameling van mensen, die „elkander liggen”, die het goed eens zijn met elkaar en die met elkaar knusjes kunnen converseren. De Kerk is waarlijk oecumenisch, zo breed als de wereld breed is, waarin we Christus' vergaderwerk moeten eerbiedigen en met blijdschap en zelfverloochening aanvaarden. Spr. ziet het zó: wanneer we de broeder of zuster van ons wegstoten, omdat zij het niet in alle dingen met ons eens zijn, dan kunnen we zeggen: ga naar een kerkje, waar je je beter thuis voelt, **maar in werkelijkheid stoten we ze van de Kerk weg in de hel!** We moeten tot elkander durven zeggen: man! we staan door Gods genade beiden in Zijn Kerk en blijf dus om 's Heeren wil **hier**; loop nooit weg!”

Toen Schilder dit gesproken had, waren er hoorders die zeiden: Ook Schilder is „weg”.

Zo zei men dat toen.

Maar wie dat zeiden hebben Schilder nooit gekend.

Want dit was de echte Schilder, de man van de ware oecumeniteit. De man die vocht voor een **echte kerk**; voor de **ware kerk**; voor de kerk, waarin Jezus Christus **allen** hebben wil en waarin dus ook voor **allen** plaats is, die Hem in onverderfelijkheid liefhebben; voor de kerk met een brandend hart en met zachte ogen.

C. V.

Kennis der zonde en der zonden

De vorige week bespraken we verschillende woorden, waarmee het verkeerde bestaan en het slechte doen van de mensen wordt aangeduid. Toen schreef ik: „Maar in al deze woorden ligt de gedachte van afbuigen van de weg des HEREN, ingaan tegen de wet Gods, ongehoorzaamheid aan het Woord des HEREN, weerstaan van Gods genade, opstand tegen God”.

Ook werd er toen de aandacht op gevestigd, dat vele woorden in het werelds spraakgebruik een geheel andere betekenis krijgen dan ze hebben in de Schrift. Dat is het geval met woorden als zaligheid, heiligheid, rechtvaardigheid enz.

Maar ook met het woord zonde. Omdat de wereld God niet kent, kent ze ook haar zonde niet. Wie niet weet wie de HERE is heeft er ook geen weet van wat opstand tegen de HERE is. Wie de wet Gods niet kent, weet ook niet wat ingaan tegen Gods wet is. Dat is mij in de praktijk vaak duidelijk gebleken.

Er kwam eens vrij geregeld een meisje in de kerk, dat niet kerks was. Ze kwam er naar ik meen hoofdzakelijk omdat ze niet wist wat ze met haar zondagmiddag anders doen moest. Maar ze luisterde wel aandachtig. Toen ik haar eens bezocht kregen we het over de preken en ik vroeg haar wat ze er van verstond. Toen zei ze: „U spreekt nogal eens over de zonde, maar ik begrijp niet wat u daarmee bedoelt”. Ze wilde niet zeggen, dat ze volmaakt was, maar slecht was ze niet en slechte dingen deed ze ook niet. Ze was fatsoenlijk en leefde degelijk. Ze werkte trouw en haar boerin was goed over haar tevreden. Ze stopte en naaide wel voor een zuster, die

een groot gezin had. Ze had wel wat voor arme mensen over. Schulden maakte ze niet, maar ze gaf ieder het zijne. Ze had met niemand ruzie en nu wilde ze wel eens weten, wat er eigenlijk aan haar mankeerde. Toen heb ik haar gevraagd of ze goed gezond was en of ze het werk aan kon en of ze aan eten en drinken en dergelijke geen gebrek had en of ze niet veel voorrechten had boven veel anderen. Waarop ze bevestigend antwoordde. Toen stelde ik deze vraag: „Heb je God daarvoor wel eens gedankt?” Haar verwonderde wedervraag was of dat dan moest. Toen heb ik haar van de HERE verteld, aan wie ze alles te danken had wat ze had. Hij zorgde voor eten en drinken, kleding en dekking. Van Hem kwam gezondheid en krankheid, voorspoed en tegenspoed. Geen toeval en geen noodlot beheerste ons leven, maar uit Gods hand kwamen ons alle dingen toe. Het eind van het gesprek was dat ze zei: „Als dat waar is dan doe ik heel verkeerd. Want ik heb God eigenlijk nooit gedankt en van Hem nooit iets gebeden”.

Nog een ander geval komt mij in gedachten. Schijnbaar lag dat heel anders en toch kwam het op hetzelfde neer. Iemand verzekerde mij, dat hij een heel groot zondaar was. Alle mensen waren erg slecht. Ik moest veel meer de nadruk leggen in de prediking op de verdorvenheid van de mens. En op het eeuwig oordeel. Ik moest, zo zeide hij, veel meer met „het vuur van het gericht spelen”. Want het zou toch wat zijn als de mens in de hel kwam, „waar de worm niet sterft en het vuur niet uitgeblust wordt”. Ik stelde hem toen de vraag, welke zonden hij voor God

beleed. Want als hij zo slecht was dan zou hij dat toch wel doen. Het mij verrassende antwoord was, dat hij dat niet deed. Zó slecht was hij nu en zo slecht waren alle mensen, dat ze dat van nature niet deden. Toen heb ik hem trachten duidelijk te maken, dat hij de HERE niet kende en dat hij maar wat praatte over de zonde. Als hij werkelijk God kende — dat is wat anders dan veel omtrent God weten — dan zou hij ook zijn zonde kennen en die voor de HERE belijden en om vergeving vragen.

* * *

Als we nu de Schrift nagaan dan vinden we daar telkens, dat zij, die hun zonde kennen, belijden, dat zij tegen God misdaden hebben. We zullen als vanzelf denken aan de zonde van David in die bekende geschiedenis met Bathseba en Uria. David kende de HERE niet in die ongerechtigheid. Hij zal gedacht hebben, dat een koning als hij dat wel doen mocht. Dat deden immers alle koningen der heidenen zo. Die hadden eenvoudig alle macht over hun onderdanen en mochten met hen doen wat ze wilden. Toen kwam Nathan met het bekende verhaal over de rijke man met vele schapen en de arme man met het enig oeilam, dat hem ontroofd werd. Toen David in toorn ontstak en zeide: „De man die dat gedaan heeft is een kind des doods”, sprak de profeet: „Gij zijt die man”. En hij maakte hem duidelijk, dat hij het Woord des HEREN had veracht en had gedaan, dat kwaad was in de ogen des HEREN.

Dan lezen we in II Sam. 12 : 13: „Toen zeide David tot Nathan: Ik heb gezondigd tegen de HERE”. En we kunnen in de psalmen 32 en 51 lezen hoe David zich verootmoedigde voor God en worstelde om vergeving.

Dat ene voorbeeld is met vele te vermeerderen. Zo lezen we in Psalm 41 : 5: „Ik zeide: O HERE! wees mij genadig; genees mijn ziel, want ik heb tegen U gezondigd”. Als Daniël aan het hof van koning Darius denkt aan de nood van het volk des HEREN dan ziet hij daarin een straf van God over de zonden van Zijn volk en dan belijdt hij: „O HERE! bij ons is de beschaamdheid der aangezichten, bij onze koningen, bij onze vorsten en bij onze vaders, omdat wij tegen U gezondigd hebben. Bij de HERE onze God zijn de barmhertigheden en vergevingen, alhoewel wij tegen Hem gerebelleerd hebben”. Dan. 9 : 8 v. Om nog één voorbeeld uit het Nieuwe Testament te nemen: Als de verloren zoon tot zichzelf komt en ziet wat hij gedaan heeft dan keert hij naar huis terug en zegt dan: „Vader, ik heb gezondigd tegen de hemel (dat is: tegen God) en voor u, en ik ben niet waardig uw zoon genaamd te worden”. Luk. 15 : 21.

* * *

Geheel hiermee in overeenstemming wordt in de Catechismus de bekende vraag gesteld: „Waaruit kent gij uw ellende?” Daar wordt met ellende bedoeld niet slechts het gevolg der zonde, maar ook de bron der ellende, de zonde zelf. En dan volgt het antwoord: „Uit de wet Gods”. We mogen ook wel zeggen: Uit het Woord Gods met Zijn beloften en met de eisen des verbonds. Wij denken bij de wet Gods vrijwel uitsluitend aan de geboden en verboden, die aan het volk Gods worden gesteld. Maar tot die wet behoort ook: „Ik ben de HERE, uw God, die u uit Egypteland, uit het diensthuis uitgeleid heb”. In die wet maakt de HERE zich bekend als Degene, die zich aan Zijn volk in genade geeft. En die in Zijn genade dan ook aan het volk de rechte wegen wijst, die het te gaan heeft. In die wet zegt de HERE: „Dit is de weg, wandelt daarin”. We mogen wel zeggen, dat we onze zonde kennen uit het Evangelie. Juist wanneer we zien hoe grote liefde God ons bewezen heeft in het geven van Zijn Eniggeboren Zoon, Jezus Christus, tot een verzoening van alle zonden, juist dán leren we de zonde zien in al haar verschrikkelijkheid. Dat is het erge van de zonde, dat we die liefderijke God en Vader van nature niet liefhebben en in Hem niet geloven en Hem niet eren.

Hoe zouden we onze zonde kennen zonder de HERE en zijn wet te kennen? Zonde is immers afwijking van God, vervreemding van de levensbron, ingaan tegen de rechte levensregel. Maar dan moeten we die levensregel toch kennen? Wanneer een metselaar precies wil weten of een muur recht of scheef wordt dan gebruikt hij een paslood. Heeft hij

dat niet bij de hand, dan kan hij wel ongeveer schatten wat recht of scheef is, maar recht weten doet hij het niet. Als we precies willen weten hoe warm of koud de temperatuur is dan hebben we een thermometer nodig. Dat is de maatstaf waarnaar we meten. Wat nu het paslood is voor de metselaar en de thermometer voor het vaststellen van de temperatuur dat is de wet Gods voor het kennen van de zonde.

Die wet Gods nu vraagt van ons — en dat mag de HERE vragen — dat wij Hem zullen kennen en dat we voor Zijn Woord zullen beven en dat we het leven in Zijn gemeenschap zullen zoeken. Wij denken bij zonde vaak aan echtbreuk en diefstal en moord en dergelijke schandelijkheden. We achten deze misdaden veel erger dan ongelof en twijfelmoedigheid en gebrek aan liefde tot God. Maar de wortelzonde is ongelof en haat tegen God en het verlaten van de HERE. Abraham eerde God door onvoorwaardelijk op Zijn Woord te vertrouwen. Daar ligt in opgesloten, dat wij God onteren als wij Hem ons volle vertrouwen niet geven en aan Zijn beloften twijfelen. Het eerste en het grote gebod is, dat wij de HERE zullen liefhebben met ons ganse hart en met al wat in ons is. En de wortelzonde is, dat wij van nature geneigd zijn God te haten. En daarom ook onze naaste. Johannes heeft een woord geschreven, dat ons wel mag doen beven: „Die niet liefheeft, die heeft God niet gekend, want God is liefde”. I Joh. 4 : 8. „Wat uit het geloof niet is, dat is zonde”, schrijft Paulus in Rom. 14 : 23. We mogen ook wel zeggen dunkt mij: Wat uit de liefde niet is, dat is zonde. De diepste ellende van de wereld is niet, dat ze vol is van echtbreuk en diefstal en moord, maar dat ze God niet kent. Daar ligt de bron van alle ellende. Daar ligt ook de bron van ellende, die er nog is in het leven der gelovigen.

* * *

Boven dit artikel staat: „Kennis der zonde en der zonden”. Met zonde bedoel ik de wortelzonde van ongelof en haat en vervreemding van God. Met zonden bedoel ik de concrete misdaden, die uit die bron voortkomen. We moeten niet alleen onze zonde kennen, maar ook onze zonden. En die kennen we alleen als we met de HERE leven en wandelen voor Zijn aangezicht. En als wij ze kennen dan zullen wij ze ook belijden. Voor God in de eerste plaats, maar als het nodig is ook voor onze naasten. Dat wil niet zeggen, dat wij er mee te koop moeten lopen, zoals in sommige kringen wel eens gebeurt. Dan vertelt men in brede kring wat voor slechts men wel gedacht en gedaan heeft. Het gevaar is groot, dat men dan met z'n zonde-kennis en

schuld-belijdenis pronkt! We zullen onze misdaden voor mensen belijden, tegen wie we misdaden hebben. Maar dat we er mee te koop zullen lopen vraagt de HERE niet van ons.

Eigen zonden zien we maar erg moeilijk. Van anderen kennen wij ze wel. We weten ze aan te wijzen, de zwakheden en gebreken van onze burens en bekenden. Het is een onderwerp van vele gesprekken. Als dat voorkomt is het goed als iemand zegt: „Een ander onderwerp”! De anderen over wier fouten we spreken worden er niet beter van en wij zelf evenmin. Maar we moeten eigen hart en leven toetsen aan de wet des HEREN en ons er aan wennen om maar met naam en toenaam voor God te belijden, wat we misdaden. Jaren geleden hoorde ik eens een preek over de bekende geschiedenis van Achan. Veel herinner ik mij daar niet meer van. Maar mij is bij gebleven de vermaning om toch met naam en toenaam onze bepaalde zonden te belijden. Achan deed het, want hij zeide: „Voorwaar, ik heb tegen de HERE de God van Israël gezondigd en heb alzo en alzo gedaan. Want ik zag onder de roof een schoon sierlijk Babylonisch overkleed, en twee honderd sikkelen zilvers, en een gouden tong welke gewicht was vijftig sikkelen, en ik kreeg lust daartoe en ik nam ze; en zie, zij zijn verborgen in de aarde in het midden mijner tent, en het zilver daaronder”. Jozua 7 : 20 v.

Het is een veel voorkomend kwaad, dat men graag toegeeft dat alle mensen slecht zijn en dat men zelf ook niet deugt. Ik heb veel mensen ontmoet in de ambtelijke praktijk, die dat graag toegaven en die meenden, dat de verdorvenheid van de mens — zo in het algemeen — niet te vaak en te sterk kon verkondigd worden. Maar ik heb ook wel beleefd, dat mensen erg boos werden als ze op een bepaalde zonde werden gewezen. En op de vraag of men z'n zonden wel beleed heb ik vaak zulk een antwoord gekregen, dat te vermoeden was, dat daar niet veel van terecht kwam.

We lezen in Lev. 5 : 5: „Het zal dan geschieden als hij aan een van die (zonden) schuldig is, dat hij belijden zal waarin hij gezondigd heeft”. De Here Jezus heeft ons leren bidden: „Vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren”. Dan zullen we die zonden of schulden toch ook wel duidelijk en uitdrukkelijk voor de HERE moeten belijden. Beleden zonden worden vergeven zonden en vergeven zonden worden bestreden zonden.

„Die zijn overtredingen bedekt, zal niet voorspoedig zijn; maar die ze bekent en laat zal barmhartigheid verkrijgen”. Spr. 28 : 13.

H. J. JAGER.

Naar de top der aarde

(IX)

Wie de moeite heeft genomen om even op de kaart het traject van onze heenreis na te gaan, kan gezien hebben, dat dit traject, de Oostkust volgende, telkens de grote rivieren kruist, die van Noorwegens bergen af dwars het land door oostwaarts stromen, om eindelijk in zee uit te monden. Het zijn de Umeå-, Skellefteå-, Piteå- en Luleå-ålv, die hun namen dragen naar de havenplaatsen, aan de mondingen van deze rivieren. Een uitzondering op deze regel vormt de Torneå-ålv, daar Torneå sinds 1809 Fins is geworden. De plaats ligt pal tegenover de Zweedse havenplaats Haparanda.

Het typische nu van deze Zweedse rivieren is, dat ze ook de natuurlijke transportweg vormen voor de rijen boomstammen, die bij duizenden tegelijk, na in de bossen gekapt en naar de dichtstbijzijnde rivier getransporteerd te zijn, op deze manier ongeleid de rivieren komen afzakken. Op plaatsen, waar opstoppingen ontstaan, maken geoeffende vlotter de verkeersstroom weer vrij. De totale waterwegen, waarover dit houttransport plaats heeft, zijn niet minder dan 33.000 km. lang.

Hoezeer bij dit transport het weer ook weer een belangrijke rol speelt, kan hieruit blijken, dat de houtindustrie des winters groot belang heeft bij veel sneeuwval in de bergen. Dan zijn de rivierbeddingen in het voorjaar goed gevuld en is een vlot transport gewaarborgd.

Aan de andere kant betekent een jaar met weinig sneeuw een enorme schadepost.

Als tweede belangrijke bron van inkomsten komt — zoals wij al eerder zagen — naast de bosbouw de ertswinning en de daaruit voortgekomen metaalindustrie. Reeds in de dertiende eeuw werd koper gewonnen in de Falunmijn. Omstreeks 1920 raakten de kopervoorraden daar uitgeput. Er wordt uit de 600 m. diepe schacht nog wel pyriet naar boven gebracht in aanzienlijke hoeveelheden, waaruit men tal van producten verkrijgt. Eén daarvan is de oxydrode verfstof, waarmee de Zweedse boerderijen en stallen het gehele land door geschilderd zijn. Terwijl in 1900 nog ruim 22.000 ton koper werd gewonnen, was dit in 1925 nog maar 700 ton. Er werd koortsachtig gezocht naar nieuwe vindplaatsen. De geschiedenis van dit onderzoek en de wijze, waarop men tenslotte inderdaad weer rijke voorraden aanboorde te Boliden, is vol van avonturen en romantiek. Hoewel het onderzoek, langs elektrische weg uitgevoerd, zeer duidelijk wees op aanwezigheid van metalen, eindigde iedere boring negatief, om wanhopig van te worden. Daar het onderzoek schatten gelds verslond, besloten de geldschietters ten einde raad de zaak maar op te geven. Toen hebben de ontslagen ingenieurs, geologen en arbeiders op eigen risico het boringswerk voortgezet tot zij na veel teleurstellingen tenslotte stootten op enorm rijke ertslagen. Toen ging de koperproductie weer met

sprongen omhoog, zodat nu weer meer dan 50.000 ton koper per jaar wordt gewonnen. Bovendien bevat het erts ook nog goud en zilver, terwijl tevens veel zwavel en arsenicum wordt gewonnen. Dagelijks produceert Boliden zoveel arsenicum, dat men er de halve mensheid mee zou kunnen uitroeien. Men wist er geen raad mee en sloeg het tenslotte maar in een enorme bunker op. Totdat men erin slaagde, het arsenicum in insecticiden te verwerken en in middelen om hout tegen verwerking te beschermen. Sindsdien levert ook dat arsenicum zeer veel op.

Daar wij bij de mijnen ook een zakelijk bezoek hadden te brengen, voerde onze weg over Boliden, zodat wij in staat waren, dit belangrijke mijngebied van Zweden uit eigen aanschouwen te leren kennen. De installaties behoren wel tot de meest moderne ter wereld. Zo bezochten we een fabriek, waarin in verschillende bakken met zuurbaden, die cascade-gewijs waren opgebouwd, de verschillende metalen uit het erts werden vrijgemaakt en uitgewassen, nadat dit erts voorafgaand eerst in grote roterende trommels, met hardstalen kogels gevuld, poederfijn was gemalen. Deze gehele enorme fabriek werd gerund door 9 man, die in ploegen van drie man continue werkzaam waren. Een vol automatisch bedrijf, dat vanwege zijn perfect ingerichte organisatie diepe indruk op ons maakte.

Op onze urenlange tochten waren er twee zaken, die ons vanaf Stockholm bezig hielden. De eerste betrof de vraag, wanneer we de eerste rendieren zouden zien; de tweede raakte het passeren van de poolcirkel. Men kan in het voorjaar deze rendieren wel reeds dicht boven Stockholm ontmoeten. Blijkbaar waren ze nu reeds noordelijker getrokken, want we hadden al honderden kilometers afgelegd, toen we opeens in een veldje, midden in een bos, een kudde van een 6 tot 8 stuks ontdekten. We waren opgetogen. Zij graasden rustig verder en lieten zich goed filmen. Wanneer men ze niet opjaagt of onrustig maakt, kan men de rendieren tot op zeer korte afstand naderen, zelfs tot op enige meters. Ze maken dan absoluut geen aanstalten om de vlucht te nemen.

Daar langs de wegen greppels gegraven zijn voor aflopend sneeuwwater, waarin, toen

wij er passeerden, zich hier en daar nog sneeuwwater bevond, bezoeken de rendieren deze greppels als hun drinkplaatsen. Zo kan men ze dus herhaaldelijk op en langs de weg aantreffen. We zijn er wel honderden zo gepasseerd, steeds 1 of 2 of meer tot kudden van 6 tot 8 stuks. Ze leven van het mos, dat de dorre harde bodem bedekt. Zoals ik reeds zei, moet men zeer ervoor oppassen bij het passeren met de auto plotseling niet een rendier tegen de motorkap aan te krijgen. Op deze tocht passeerden we enige auto's, waarbij dit kennelijk was gebeurd. De motorkap was volkomen in elkaar gedrukt en de wagens waren ter plaatse achtergelaten. Het laatste rendier, dat we op de terugreis zagen, bezorgde ons bijna zulk een fatale botsing. Het kwam plotseling vlak voor onze auto uit het dichte bos te voorschijn en stak de weg over. Alleen door scherp uithalen, wat gelukkig goed afliep, voorkwamen we een ongeluk. Het beest was verdwenen voor we goed en wel van onze schrik bekomen waren. Er valt over deze rendieren nog wel meer te zeggen, doch dit bewaren we tot we het een en ander over de Lappen gaan vertellen.

Wat het passeren van de poolcirkel aangaat, dit had op 17 Juni des avonds om half zeven plaats. We stonden voor een bord langs de weg, waarop in het Zweeds, Lappsisch, Frans en Engels het woord Poolcirkel voorkwam, met de aanwijzing, dat dit punt 550 km verwijderd was van de Noordkaap en 2611 km van de Noordpool. Wanneer men de Poolcirkel is gepasseerd, kan men in de eerste plaats, die men doorkomt, een certificaat krijgen van de Norbotten Tourist Association, vermeldend, dat men op een punt in Norbotten in Noord Zweden de poolcirkel is gepasseerd. Mijn certificaat droeg het nummer 22745. Aan de buitenzijde van de omslag stond de vriendelijke groet: Welcome in the land of the Arctic Circle (Welkom in het land van de Poolcirkel). Het is het welkom van de eenzaamheid. Doch wie daar tegen geestelijk bestand is en zich open stelt voor de observatie en de inleving in de sferen van dit uiterste deel van de aarde, hij zal deze groet verstaan en ervaren, dat Gods majesteit lusterrijk verspreid ligt ook over deze oorden van verlatenheid.

P. GROEN.

van de jonge kerken". Dan vervolgt Prof. Ridderbos daar: „In zijn Nederlandse vorm wordt het aangeboden als een eenvoudige handleiding voor persoonlijk of gemeenschappelijk bijbelonderzoek (bijv. in bijbelkringen).

Zoals de lezer zal bemerken, is er niet naar gestreefd een verklaring van details te geven — daarvoor moge naar de meer of minder uitvoerige bijbelverklaringen verwezen worden — maar om de centrale gedachten van het evangelie naar Mattheüs op de voorgrond te brengen en in het licht daarvan de afzonderlijke pericopen te verstaan". Het is dus geen verklaring van tekst voor tekst maar van onderdeel na onderdeel.

In de Inleiding wordt uiteengezet wat „evangelie” betekent, dat het „getuigenis” en „prediking” is, dat we daarin met „apostolische traditie” te maken hebben, terwijl tevens de bekende inleidingsvragen aan de orde komen. Op blz. 12 lees ik: „Het is niet mogelijk de ingewikkelde vragen, die met deze onderlinge verhouding der eerste drie evangeliën samenhangen (de zgn. synoptische kwestie) hier uitvoerig te bespreken. Hierover is onder de geleerden veel verschil van mening en tot een algemeen aanvaarde oplossing is men tot nu toe niet gekomen". Van harte mee eens. Als prof. Ridderbos dan meent met de meesten wel te mogen aannemen, dat Marcus de schakel heeft gevormd tussen Mattheüs en Lukas, en dat Marcus door Mattheüs is gebruikt, dan is dit niet meer dan een onderstelling. Gelukkig verandert het evangelie door allerlei hypothesen niet en is de verklaring niet afhankelijk van onze theorieën over ontstaan en afhankelijkheid der verschillende evangeliën.

Prof. Ridderbos meent te mogen spreken van de „architectonische geest van de evangelist”, die vooral blijkt in het eerste deel van het evangelie. (blz. 16). Dit zou niet gelden van het tweede deel, want prof. Ridderbos schrijft op blz. 59: „Nadat de evangelist in een kunstige architectonische opbouw van zijn verhaalstof ons de komst en de aard van het koninkrijk der hemelen heeft leren onderscheiden, sluit hij zich nu verder dicht aan bij de volgorde van het evangelie van Marcus". In elk geval zou Mattheüs zijn architectonisch plan bij 13 : 53 dan laten varen. Ik kan niet zeggen, dat mij dit architectonische zo erg toespreekt. Zeker, er is bij Mattheüs wel afwisseling van woorden en daden des Heren. Maar om daarom te spreken van een architectonisch plan gaat mij wat te ver. En dat we de afwisselende verhalen van het tweede deel „moeten verstaan in het licht van het voorafgaande” (blz. 59) geloof ik niet.

Er zit in de verdeling van een evangelie altijd iets kunstmatigs. Er zijn geen twee geleerden die het precies gelijk doen. We moeten ook niet vergeten, dat het evangelie, zoals Mattheüs (of iemand anders) dit schreef, deze indeling niet had. Het is voor mij de vraag of Mattheüs wel zulk een plan in het hoofd heeft gehad als verklaarders van deze tijd er in zien. Daarom zullen we aan verdelingen en opschriften niet te veel waarde mogen hechten.

Als men eenmaal deze weg van ontdekken van plan en verdeling en hoofdlijnen opgaat, is er van prof. Ridderbos' ondernemen veel goeds te zeggen. Hij schrijft vaardig en is in zijn vak thuis. Hij weet zijn gedachten klaar onder woorden te brengen en is altijd zeer de moeite waard om te lezen. Maar ik houd het toch met een verklaring van tekst voor tekst. Voor een bijbelkring zou ik maar liever een deeltje nemen van „De Heilige Schrift kort toegelicht” of van de bekende „Paraphrase” of de „Korte Verklaring”. Wie een van deze bezit heeft dit boekje dunkt me niet nodig.

Dit werkje dient zich aan als een „eenvoudige handleiding”. Over het algemeen kan het zo wel genoemd worden. Maar ik zou willen vragen: waarom dan allerlei vreemde woorden, die in het Nederlands zeer goed zijn weer te geven? Ik neem aan, dat de meeste lezers wel zullen weten wat „instructief” is en „gecompliceerd” en wat „universele tendenzen” zijn en „manifestaties” en „dimensies”. Maar niet alle eenvoudige lezers verstaan deze woorden en in elk geval verstaan ze hun Nederlands beter.

Op blz. 52 staat: „Reeds is de toekomst tegenwoordige tijd geworden”. Iets dergelijks blz. 33 en 46. De bedoeling is wel ongeveer duidelijk. Maar kan de toekomst heden worden?

H. J. JAGER.

BOEKBESPREKING

Berendien Meijer—Schuiling:

CREDO, Verzen van vroeger en nu.

Kok, Kampen; tweede druk, 1958; geb. f 2.95.

De eerste druk van dit bundeltje, dat een kleine zeventig gedichten en gedichtjes bevat, verscheen in 1951, en gaf ook toen al „behalve de verzen van de laatste jaren, een zelfkeur” uit het vroeger bij denzelfden uitgever verschenen werk van de dichteres. De verzen „van nu” zijn ook alle van voor 1951. Het geheel is onder vier titels gebracht: I Credo; II Moederschap; III Van kinderen en bloemen; IV Stemmingen en Momentopnamen. De zin daarvan is niet duidelijk: II en III behelzen elk maar vijf gedichten; II vijf gelijknamige, alle getiteld: Geboorte, III één over kinderen en vier over bloemen, terwijl I en IV doen denken aan de onuitroeibare natuur-genade-onderscheiding. Enige chronologische orde ligt in de indeling niet: zowel onder I als onder IV treffen wij verzen aan uit KNOP-PEN, het bundeltje, waarmee de dichteres in 1919, ingeleid door den toen welbekenden dominee Knap, debuteerde. Daarbij is ook het titelgedicht Credo.

Dat deze herdruk nodig was, is een verheugend verschijnsel, in zoverre daar uit blijkt, dat eenvoud en ootmoedige levensblijheid in het christelijk gezin in de lectuur nog worden gewaardeerd. Dat de schrijfster zelf tot een schifting van haar ouder werk is gekomen, valt te loven. Een vergelijking met haar eerste bundeltje doet al dadelijk zien, dat heel wat overgevoeligheid van vroeger — den tijd van Alice Nahon en Adama van Scheltama, van wie zij de eerste vooral zich duidelijk ten voorbeeld stelde — terzijde is gelaten. Deze eigen keur is gekenmerkt door groter eenvoud en minder zangerigheid. En dat is louter winst. Meermalen echter komt ook deze poëzie niet uit boven den „anzet” tot een

werkelijk gedicht; te veel bleef min of meer embryonaal: streepjes en puntjes moeten dan het tekort vergoeden. Het is nog veel een stamelend, soms ook rijmend, uiten van heel zuivere gevoels, te weinig echte poëzie. Het gedicht „Onscheidbaar” (p. 12) is foutief van compositie: de 9e regel slaat taalkundig terug op alle acht vorige, doch naar den inhoud slechts op den 8en.

In vrijwel elken dichtbundel staan enkele verzen die excelleren en het boekje zijn waarde geven. Omdat men uiteindelijk een auteur beoordelen moet naar het beste wat hij bood, eindigen wij met een van die:

DE WEDERKOMST DES HEREN

HEER, duurt het lang nog voor Gij

wederkomt?

Leer ons als kinderen Uw komst verwachten, die op hun vingertjes de dagen en de nachten aftellen, wanneer Vader komt! —

Leer ons als kinderen verwachten HEER,

Uw komst,

die, hóe ook in hun spel gevangen, beluistren met een diep en sterk verlangen, de eerste stap van Vader, als hij komt! —

In dit, en meer van deze verzen klinkt in dit bundeltje van Berendien Schuiling toch ook de eigen, zuivere stem van de dichteres van het tweede plan.

Het boekje is keurig uitgegeven. Helaas is op pag. 20 een zeer storende drukfout blijven staan.

J. B.

Dr Herman Ridderbos, **Het verborgen Koninkrijk.**

Handleiding tot het Evangelie van Mattheüs. Uitg. J. H. Kok N.V. Kampen, 1958. f 4.25.

Uit de „Verantwoording” aan het begin van dit boekje blijkt, dat het eerst in het Engels is uitgegeven, „speciaal ten dienste

„Elke wijze vrouw bouwt haar huis” (Spr. 14 : 1a)

KRITISCHE KRABBELS

Pas op voor de heb

Zij (de liefde) handelt niet ongeschikt
(1 Cor. 13 : 5)

De Nieuwe Vertaling heeft: zij kwetst niemands gevoel, inplaats van: ze handelt niet ongeschikt. Zo willen wij het hier ook lezen: De liefde kwetst niemands gevoel. En we voegen er direct aan toe: „Een vrouw, die zulks doet, bouwt haar huis”.

Bouwen heeft veel uit te staan met samenvoegen; bijeenbrengen, en zorgen, dat het bijeengebrachte een geheel wordt en een geheel blijft.

Wij zien dat, als een huis gebouwd wordt: van alle kanten rijden zware vrachtwagens aan; beladen met stenen en dakpannen, palen en planken, zakken met kalk en cement, ijzer en lood enz. enz. In hopen wordt het opgestapeld, soort bij soort. Maar dan moet nog het bouwen een aanvang nemen. Van stenen en kalk maakt men muren; van balken en planken vloeren en zolders; van hout en glas deuren en ramen enz.; al samenvoegend wat bestemd is een bepaald onderdeel van het huis te worden. Alleen wordt er wel voor gezorgd, dat samenblijft, wat samenhoort. Daartoe gebruikt men spijkers en schroeven, stopverf en lijm, houten pinnen en zwaluwstaarten enz. En zo pas ontstaat een huis, dat wel samengevoegd is, solide en stevig, bestand tegen storm en watervloeden, dat jaren, misschien wel eeuwen kan verduren.

Welnu, zo is ook elke wijze vrouw bezig, haar huis, d.w.z. haar gezin, het hele gezinsleven te bouwen, als een hecht bouwsel, een schoon en stevig geheel, dat bestand is tegen al de machten, welke het er op toelaggen, om het uiteen te drijven, en het daardoor af te breken.

Op een van die verdervende machten wordt hier de aandacht gevestigd t.w. het kwetsen van iemands gevoel.

Het kind komt thuis van school, blij en trots als het is, nu het van de Juf een velletje papier mee mag brengen, waarop hij, hijzelf, hij alleen, met gekleurd gekrijt een huis heeft geschilderd met muur en raam en dak en schoorstenen; voor het raam een geranium; uit de schoorsteen opkringelende rook; naast het huis een paar bomen, met stam en takken; zelfs in de lucht een paar vogels. Een prachtwerk, vindt de kleine dreumes het; nou, de Juf niet minder. Daarom mag hij het thuis laten zien. Wat zullen ze er van opkijken. Dat hadden ze zeker niet van hem gedacht.

OVER HET AMBT

Naar het Woord Gods bestaan er in de kerk des Nieuwen Verbonds, sedert de apostelen wegvielen, gene andere ambten dan die dienen 1e tot vergadering der gemeente uit de volken, dat is tot consti-tuering der gemeente, waar die niet is ; en 2e ambten in de plaatselijke geconsti-tueerde kerken.

Alle hiërarchie wil ambten invoeren of handhaven, die buiten en boven de plaatselijke kerken staan. Zodanige „ambten” vindt gij bij Rome en bij de landsgenootschappen met een synodale commissie en met bestuurstrappen.

Maar Gods Woord kent zulke ambten niet. De Gereformeerde Kerken verwerpen dan ook zulke ambten. Geen kerk en geen vergadering van kerken kan noch mag aan iemand zulk een ingebeeld „kerkelijk ambt” opdragen. En waar in de gereformeerde kerken iets gevonden wordt, dat naar zulk een „ambt” zweemt, behoort dat te worden opgeruimd.

Er zijn slechts plaatselijke kerken, en elk kerkelijk ambt in geconstitueerde kerken is dus een ambt in ene plaatselijke kerk.

SIKKEL

Hij is er echt een beetje trots op en er zeer over voldaan!

Maar wat gebeurt er? Hij treft het, dat z'n oudere broertje alleen in de kamer is, aan wie hij zijn schilderstuk het eerst laat zien. Die is echter helemaal niet verrukt. „Doe maar gauw dat prul weg!” is z'n eerste reactie, „straks lachen ze je allemaal uit; moet je die schoorsteen zien, helemaal dicht van boven, en toch komt er rook uit; en die bomen lijken helemaal niet, zitten geen eens bladeren aan. En dan die vogeltjes, nou, mooie vogels hoor! Zijn het kippen of eenden? Geef maar gauw hier, dan gooi ik het in de kachel, of scheur het in stukjes!”

Met het gevolg, dat de kleine schilder in schreien uitbarst, en het te stijver in zijn vuistjes knelt en er mee naar zijn moeder holt.

„Wat nou, ventje?”

„Kees zegt, dat dit niet mooi is. En ik heb het zelf getekend. En Juf zei, dat het héél, héél mooi is, en dat ik erg goed mijn best gedaan heb, en het mee mag nemen naar huis toe, om jullie te laten zien”.

„Geef mij maar gauw hier. Dat moet ik toch eens zien”. En snikkend stopt hij het verfrommeld papiertje in Moe's handen. Voorzichtig strijkt ze zoveel mogelijk de plooiën glad, en zet dan grote ogen op: „Maar, mijn beste jongen, heb jij dat gedaan. Wel, wel, dat is mooi! Een echt huis. Kijk eens aan, een deur erin; en een raam. En wat staat daarvoor? Het lijkt wel een echte geranium, net als wij hebben. En hoe kan jij die schoorsteen daar boven op het dak krijgen. Hoe is het mogelijk? En wat mooie rook. Net echt. Dat had ik niet gedacht, dat jij al zo knap bent. Wat zal vader daarvan opkijken, als hij straks thuiskomt. En je broers en zusjes!”

Ondertussen is het ventje al lang uitgeschied. En als hij Kees passeert, roept hij triumferend: „Moe vindt het erg mooi; Jij weet er niets van. Ik zal het vader en de anderen ook laten zien”.

Deze Moeder wachtte er zich wel voor, iemands gevoel te kwetsen, al was het dan van haar kleine jongen, zoals zijn broer Kees het in zijn onverstand deed.

Jaap, een jongen van pas dertien jaar, maakt een moeilijke tijd door. Anders altijd vrolijk en opgewekt, levenslustig en een echt haantje-de-voorste, is hij de laatste dagen heel anders. Hij doet nauwelijks mee, als zijn kameraads hun wel eens wat ruwe spel spelen, zodat sommigen al fluisteren — maar toch zo dat Jaap het merkt: „Ik geloof, dat Jaap vroom wil worden!”

In de kerk mijdt hij het gezelschap van zijn vriendjes en zit liefst alleen. En met meer aandacht dan gewoon hoort hij de preek aan en probeert hij met de dominee mee te bidden. Soms heeft hij moeite, om niet te schreien. Het is echt zijn begeerte, om de Here te vrezén. En daarom doet hij niet graag mee aan de bravourstukken van zijn makkers. Het valt ook zijn ouders op, dat er iets gaande is in hun zoon, maar van weerskanten is er niet de vrijmoedigheid, om er eerlijk en openhartig met elkaar over te spreken. Ook zijn broers en zusters valt het op, dat Jaap niet is als anders. Hij zit zo eerbiedig te luisteren naar het bijbellesen en naar het bidden van Vader. En als ze eens wat willen uithalen, waarvan ze wel weten, dat het niet helemaal in orde is, zeggen ze: „Jaap niet vragen; die is zo vroom; en hij moet het ook niet weten!” Soms is er bij hen de neiging, om zijn vroomheid aan de kaak te stellen. Toen hij b.v. op de catechisatie gehaperd had bij het opzeggen van zijn vragen, haastten ze zich, om het thuis te vertellen: „Jaap kende zijn vragen niet; had Moe zeker niet verwacht!”, een betekenisvolle blik op Jaap werpend. Een andere keer zeggen ze aan tafel: „De jongens vertellen, dat Jaap dominee wil worden”. En dat alles met de bedoeling hun broer in zijn gevoel te kwetsen.

Natuurlijk heeft Moe dat door, en doet haar best ervoor, dat zij hiermee ophouden. Zij zoekt en vindt de gelegenheid, hen hiertegen te waarschuwen en ze vriendelijk maar dringend te vermanen toch vroeg de Heere te zoeken en te vrezén.

Zo bouwt ze aan haar huis, in haar poging de leden van één huis aan elkaar te binden.

HUISMAN.

In de krant stond een verhaal van een jongeman, die f 80.000.— gewonnen had in de voetbal-pool. Zeg maar: in de voetbalgokkerij. Want anders is het niet.

De jongen had op een formulier ingevuld hoe de uitslagen zouden zijn van de wedstrijden van de e.v. Zondag.

Het ging om de uitslag van naar ik meen 15 wedstrijden.

Niet alleen van clubs in Nederland, maar ook in Engeland.

Hij had ze allemaal goed ingevuld. Het kwam precies zo uit.

Dat was geen kwestie van kijk op de sterkte van de tegen elkaar spelende verenigingen. Dat zou nog het geval kunnen zijn met de clubs in Nederland.

Maar hij kende niet één Engelse club!

Hij heeft — met z'n meisje — de dobbelstenen laten rollen.

En naar de stenen vielen maar luk-raak ingevuld. Resultaat: f 80.000.—.

Per week wordt voor een kwart miljoen aan deze gokkerij verdaan.

Uit liefde voor de sport?

Geloof het maar niet.

Het is allemaal om de heb!

Deze jongeman is nu „gelukkig”.

Maar denken die „gelukkigen” wel eens aan de ellende van anderen?

Want de één is „gelukkig” ten koste van duizenden anderen.

Er zijn huisvaders, die wekelijks een gulden of wat aan deze gokkerij wagen.

Ten koste van het huishoudgeld, dat hun gezin o zo nodig heeft.

Wat een ellende en dat om de heb!

Wie er wel bij varen?

De ondernemers van deze gokpartijen.

Ze houden kantoren met groot personeel.

Ik las, dat in Engeland een 50 meisjes op één kantoor werkzaam waren, waar de formulieren moesten worden verwerkt.

Deze dames verdienden niet genoeg naar hun zin. Ze gingen staken.

Ze zaten met de handen over mekaar.

Een stroom van formulieren kwam binnen.

De dames deden niets dan opstapelen.

Wat een ramp voor de ondernemers.

De gokkerij moest toch doorgaan.

De formulieren van deze week moesten worden afgewerkt en die van de volgende week moesten worden verzonden.

De directie was ten einde raad.

De dames hebben opslag gekregen.

Zo kon de jacht naar de heb doorgaan.

Men zal zeggen: Zo doet de wereld, maar daaraan doen onze mensen toch niet mee?

Ik hoop het. Maar laten we de macht van de hebzucht niet onderschatten.

De gokkerij dringt ook in christelijke kring door.

Vele liefdadigheidsinstellingen gaan er toe over om op de hebzucht van de mensen te speculeren.

Men heeft wel wat voor een liefdadig doel over! Maar het brengt toch wel wat meer geld in het laadje als er een huis van f 25.000.— mee te verdienen valt.

Of liever: te hebben of te gokken valt.

Want van verdienen is geen sprake.

Een slee van een auto is ook niet mis.

En al was het maar een wasmachine of een stofzuiger, die zijn ook niet te versmaden.

En het doel is toch goed?

O zo. Waarom dan niet?

Laten we er niet aan mee doen.

Voor geen cent, zoals de loondorser zei.

In oorlogstijd kon hij voor „een oogje dicht” veel geld verdienen.

Hij deed wel eens een oog dicht.

Als het voor onderduikers was of voor Joden of voor een ziekenhuis.

Maar: hij wou er geen cent voor hebben.

Want, zo redeneerde hij, als ik er één cent voor aanneem, ben ik verloren.

De man had gelijk.

„Want de wortel van alle kwaad is de geld-zucht. Door daarnaar te haken zijn sommigen van het geloof afgedwaald en hebben zich met vele smarten doorboord”.

FRATER.

PERSCHOUW

Doop en Geloof

Prof. Van Genderen schrijft in „De Waker” een reeks artikelen over de Doop. Op bijzonder heldere en één-voudige — tussen twee haakjes: een-voudig is precies het tegenovergestelde van oppervlakkig — zet hij de leer van de doop uiteen. Hier volgt wat hij opmerkte over doop en geloof.

De sacramenten dienen tot versterking van het geloof. Doop en geloof behoren dus bij elkaar.

Dat betekent evenwel niet, dat slechts de doop van een gelovige als een ware doop kan worden beschouwd, en het anders maar een „schijndoop” of een „halve doop” zou zijn.

En het mag er evenmin toe leiden om bij de dopeling het geloofsvermogen te veronderstellen en hem voor wedergeboren te houden.

De zaak behoeft niet aan het teken vooraf te gaan. Men moet in de kinderdoop voor het tegenwoordige daarom niet meer werking zoeken, dan dat hij het verbond, door de Heere met hen gesloten, bevestigt en bekrachtigt. De verdere betekenis van dat sacrament zal later volgen, op de tijd, die God Zelf voorzien heeft (Inst., IV, 16, 21).

Als wij stellen, dat doop en geloof bij elkaar behoren, is dat, omdat de doop de verzegeling is van Gods belofte, en het geloof gericht is op de belofte Gods, zoals deze in het evangelie tot ons komt en door de bondszegelen wordt bevestigd. Het verband van doop en geloof vloeit voort uit het verband van belofte en geloof.

Evenmin als de waarachtigheid van de belofte van ons geloof afhankelijk is, hangt de geldigheid van onze doop af van geloof onzerzijds. De doop blijft een zichtbaar evangelie, een getuigenis van Gods genade.

En, dat maar niet in het algemeen, doch zo persoonlijk mogelijk. God zegt bij onze doop: Het is voor u!

De schenking van het heil in de belofte wordt door de doop op sacramentele wijze bevestigd. Maar daarmee is het subjectieve deelgenootschap aan het heil niet verzegeld. Dat laatste gaat niet buiten het geloof om. Hier komt het aan op het werk van de Heilige Geest, Die ons tot lidmaten van Christus heiligen wil door ons toe te eigenen, wat wij in Christus hebben. En omdat de Heilige Geest, Die het geloof werkt, ons is toegezegd, mogen wij dat van Hem verwachten.

Aan alle bondelingen wordt in de belofte dus hetzelfde heil aangeboden, maar niet allen worden het geschonken heil door het geloof deelachtig.

Het kan zijn, dat wij door eigen schuld de „waarheid van het sacrament” niet ontvangen, zoals onze belijdenis zegt. De waarheid van het sacrament is Jezus Christus met al Zijn weldaden. Daarom baat de doop een ieder slechts zoveel als hij erdoor leert op Christus te zien (Calvijn).

Wij moeten niet gering denken over de betekenis van de doop voor het geloofsleven.

Wij belijden, dat de doop ons niet alleen nut is, zolang het water op ons is, maar ook al de tijd onzes levens (Ned. Geloofsbelijdenis, art. 34).

Wij weten, dat Luther meermalen met bestrijding en twijfel te kampen had. Het is wel gebeurd, dat hij met krijt op tafel schreef: baptizatus sum — ik ben gedoopt. Onze doop is een zegel en ontwijfelbaar getuigenis, dat wij een eeuwig verbond met God hebben.

Dit is het echt reformatische, wijl echt „christelijke” en daarom ook „gereformeerde” geluid.

En in de liefde dáárvoor zijn wij met Prof. Van Genderen en de zijnen één.

Over Professor Gerretson †

Het overlijden van Prof. Gerretson - Geerten Gossaert - heeft vele pennen in beweging gebracht.

Over het algemeen gaven de vele artikelen, die in de pers verschenen weinig over het wezenlijke van de idealen en het werk van deze grote nederlander.

„OPBOUW” bouwt ons op Wij bouwen „OPBOUW” op

(ingezonden door een lezer)

In ons blad zal een bevoegde hand iets vertellen van wat deze dichter-geleerde-politicus bewoog.

Hier moge volgen een kleine herinnering aan Gerretson's levensavond zoals we deze in De Telegraaf ontdekten. Een kleine schets van het echt, menselijke in Gerretson. Boven het stukje stond: de laatste kopij.

Zonder dat hij het kon weten, haalde een van onze redactiechauffeurs enige maanden geleden de laatste kopij af bij Professor Gerretson, uit diens omringing van boekenkasten in zijn grote huis in Utrecht. De week die erop volgde bleef de plaats van Gerretson in onze zaterdagse krant onbezet. . . .

Met mij zullen velen de redactie opgebeld hebben en de vraag gesteld: waar is het artikel van professor Gerretson?

Wij kregen allen hetzelfde antwoord: een lichte ongesteldheid is de oorzaak daarvan. . . .

Jarenlang trokken die artikelen de aandacht van velen, die zijn klare en overtuigende stijl bewonderden en steeds een duidelijker beeld verkregen van de grote en diepe kennis van de schrijver en diens verknochtheid aan het vaderland. Zijn beschouwingen waren altijd goed gefundeerd — men kon zijn oordeel op staatkundig gebied niet naast zich neerleggen; zijn politieke tegenstanders hebben soms in die liefde voor het vaderland en zijn afkeer van afbraak en wanbeleid „fascistische tendensen” trachten te ontdekken en zich zelfs niet geschaamd om dit in een overlijdensbericht te herhalen.

Ook bij zijn leven konden zulke beschuldigingen hem nooit deren.

Ik heb hem helaas slechts éénmaal ontmoet en wel kort voor hij de pen neerlegde. De schrijfmachine heeft hij nooit benut. Zijn kolommenlange artikelen werden met de pen geschreven en hij voorzag de kopij nog van vele correcties en doorhalingen. Een kleine proeve van zijn kopij zoals deze steeds op vrijdagmiddag ter redactie kwam, vindt men hier afgedrukt. Die nachten van vrijdag op zaterdag zijn altijd de drukste op de zetterij en het had altijd veel voeten in de aarde om die vele kolommen te zetten en te corrigeren.

Maar het moest. . . . en het werk kwam altijd klaar.

Niet dat de chauffeur altijd op tijd terug kwam. Van een van hen hoorde ik, op de dag, dat Gerretson's overlijdensbericht en de herdenking door de prominenten van zijn tijdgenoten meer dan een pagina in beslag namen, hoè Gerretson werkte. Hij leed jarenlang aan een slecht gehoor, reeds toen hij doceerde aan de Universiteit van Utrecht, en een journalistieke kwajongen van de perstribune in de Senaat heeft hem eens vanwege die infirmité belachelijk trachten te maken. . . .

Wanneer Gerretson op vrijdagmiddag alleen thuis was, moest de chauffeur eerst de huissleutel halen in het vlakbij gelegen Pays Bas. Wanneer hij dan, zonder kloppen, de werkkamer van Gerretson binnenkwam, vond hij de professor met opgestroopte hemdsmouwen en open kraag aan zijn werktafel zitten. Dan voorzag de schrijver de chauffeur van een sigaar, wees hem een stoel en ging verder met zijn werk. . . .

Nóch de professor, nóch de chauffeur trok er zich iets van aan of de voltooiing van het artikel nu nog een uur of anderhalf uur in beslag nam. Soms stond Gerretson op en zocht in zijn bibliotheek een boek om nog iets na te slaan. Hij was in zoverre een geboren journalist dat hij onder druk werkte en dat dit hem een stimulans was. De aanwezigheid van anderen was hem daarbij niet hinderlijk. . . .

„Ik vind het jammer dat ik nu de professor niet meer zal zien en spreken”, zei de chauffeur. „Hij was zo eenvoudig en zo aardig. Als het van de tijd af kon, hebben wij dikwijls gepraat. Zo eenvoudig, net als een gewone man. Je zou nooit zeggen, dat hij een professor was. . . .”

„Alle grote mensen zijn eenvoudig”, was de slotsom van ons gesprek.

En Gerretson was een groot man.

Kerkelijke vergaderingen en Gods leiding

In „Waarheid en Eenheid” van 3 oktober schreef (Dr) A. E. S(chouten) o.a.:

„Een zondig synodaal beleid of een zondige tactiek van een kerkeraad wordt telkens nog gecamoufleerd met de dooddoener: onze kerkelijke vergaderingen vragen immers de leiding van Gods Geest, dus mogen we aannemen dat de besluiten dier vergaderingen onder de leiding van Gods Geest genomen zijn!

Kort geleden hoorde ik nog de praeses van een kerkelijke vergadering met deze toverspreuk de toetsing aan schriftuurlijke normen bij voorbaat torpederen.

Ik zie hierin niets anders dan een zondig monopoliseren van de leiding van Gods Geest voor het eigen kerkelijke beleid.

Hebben de kerkelijke vergaderingen der Hervormde Kerk in 1834 en in 1886 niet gebeden om de leiding van Gods Geest?

Hebben de christelijk-gereformeerden in 1892 hun door ons zo zeer betreunde separatieve actie niet ondernomen onder ernstig gebed om de leiding van Gods Geest?

Is de vrijmaking van 1944 en 1945 niet een zaak van ernstig gebed geweest? Zou dan exclusief onze synode, wier beleid de scheuring bracht door Gods Geest zijn geleid?

Merkwaardig dat niemand vandaag dat beleid van onze Synodes van Utrecht en Zwolle met de Schrift in de hand durft verdedigen! Niemand! Noch professor Berkouwer, die de tuchtchares als praeses leidde, noch de professoren, die hierin de kerken met hun adviezen „dienden”. . . .

Daarin ligt al een aanwijzing dat men in zijn hart de overtuiging mist dat dit synodaal beleid een werk Gods is geweest in ons kerkelijk leven.

Het onbegrijpelijke is echter dat dit niet eerlijk wordt uitgesproken en nu gelovig en ootmoedig de weg-terug wordt gezocht”. . . .

Volkomen mee eens.

We moeten God niet voor „ons” kerkelijk wagentje spannen.

We moeten nuchter nagaan of de besluiten van de kerkelijke vergaderingen genomen zijn „uit het geloof, naar de wet en tot Gods eer”.

Dat is de norm.

En als besluiten niet aan die norm beantwoorden moeten we dat liefdevol en duidelijk zeggen.

Dat bouwt de Kerk.

Nog eens: Osborn

Onder auspiciën van een instantie der Ned. Herv. Kerk werd een conferentie gehouden om ook daarop over Osborn en zijn gebedsgenezing te spreken. Een der referenten was de bekende theoloog-medicus Dr Nolle, die vroeger reeds een opzienbarend artikel over Osborn plaatste.

Hier volgt een verslag van de rede van Osborn zoals dat in „Het Parool” voorkwam:

Osborn, de Amerikaanse massa-evangelist en gebedsgenezer, is na een gerucht makend optreden in Den Haag en Groningen, nu al weer weken lang uit Nederland verdwenen, doch de beroering, door dit optreden gewekt, werkt nog na. Dat bleek ten overvloede nog eens op een conferentie, door „Kerk en Wereld”, het afgelopen weekend te Driebergen gehouden over de vraag: „Osborn, redding of gevaar?”

De belangstelling voor de conferentie was zeer groot; men had een aantal lieden zelfs moeten afwijzen. De wel toegelatenen vormden een bont gezelschap van medici en theologen, intellectuelen en niet- of weinig-ontwikkelden, kerkleden en secretariërs en. . . . voor- en tegenstanders van Osborn.

Overigens: absolute tegenstanders telde men er slechts weinigen. Waarom er niet meer gekomen waren? Omdat ook nu weer veel te weinig vrijzinnigen de weg naar de Horst vonden? Of omdat die tegenstanders van Osborn's methoden het toch... vechten tegen de bierkaai achtten?

De discussie ging nu hoofdzakelijk tussen (soms uiterst fanatieke) voorstanders en wat men „tussenstanders” zou kunnen noemen. Waarbij men ook wel eens de indruk had, alsof — om wat voor redenen van tactiek, angstvalligheid of moedeloosheid ook — de tegenstanders — in-hun-hart het veiligheids-halve maar bij een tussenstandpunt lieten.

Hoe dan ook: de inleiding op de eerste avond, door ds F. A. Nolle, geneesheer-directeur van het Leidse Diaconessenhuis gehouden, was voortreffelijk.

Dr Nolle, die zowel theoloog als arts is, heeft in de Osborn-affaire faam verworven door een uiterst bewogen artikel in de Diemer-pers, waarin hij duidelijk stelde waarom hij als christen en als medicus tegen de Osborn-campagne néén moest zeggen. Hij zei dat ook nu. Na echter eerst iets verteld te hebben over de „lawine” van reacties per brief, telegraaf en telefoon, die over hem gekomen was. Men had hem een typische vertegenwoordiger van de natuurwetenschap gescholden, een ondermijner en bespotter van het geloof. Men had hem een Farizeër en een huichelaar genoemd. En men had hem telegrafisch de vraag gesteld wat hij dan wel gedaan zou hebben, als hij op dat Malieveld niet Osborn, maar Christus zelf had ontmoet („Ik was in de modder op mijn knieën gevallen, maar zo'n vraag verraadt een even typische als ontoelaatbare identificatie van Osborn en Christus”).

Uitvoerig heeft dr Nolle op de Driebergen- Osborn-conferentie het vraagstuk van het kwaad en het lijden en dat van het wonder behandeld.

Hij gewaagde ten aanzien van de vraag naar de oorsprong van het kwaad van „een onontwarbaar probleem”, waar ook reeds Job en zijn vrienden mee worstelden. Het door deze Jobsvrienden gelegde oorzakelijke verband tussen „mijn” zonde en „mijn” ziekte wordt door Jezus Christus radicaal doorbroken: sinds Christus komen ziekte en kwaad, zonde en dood in een ander licht te staan („het is geen straf en geen strop meer... het evangelie maakt van het werk van de duivel iets anders”).

Drie mogelijkheden zag dr Nolle:

1. God zegt door Jezus Christus: „Sta op” en „Lazarus, kom uit”. Dat kan...

2. God gebruikt de middelen waarover de medische wetenschap beschikt en ontnemt daarmee de duivel zijn prooi. Beseft men wel voldoende, dat de geneeskunde in zekere zin over „een erfenis van de Boom des Levens in het paradijs” beschikt? In de natuur ontdekt de geneeskunde in boom en plant en schimmel de digitalis, de cocaïne, de kinine, de peniciline: dat zijn óók gaven Gods. Zoals heel het werk der westerse medische barmhartigheid in wezen werk van het evangelie is.

3. Jezus Christus zegt niet: sta op, en de geneeskunde is machteloos. Maar dan is er het wonder van het „Uw wil geschiedde”. En dan is Paulus' doorn in het vlees geen pijn meer van de Satan, maar een relikwie uit Christus' doornenkroon, die wij mogen dragen.

Ten aanzien van het wonder kon dr Nolle de definitie „doorbreking der natuurwetten” niet onderschrijven. Hij hield zich liever aan... Noach, die na de chaos van de zondvloed Gods regelende natuurwetten als het grote Godswonder beschouwde.

Wil men volhouden, dat er door Osborn reële genezingen zijn geschied, dan heb ik het recht om te zeggen: „Hier de patiënt”. Niet omdat ik God wantrouw, maar wel hierom: wil men de ongelovigen overtuigen, dan moet zo'n wonder ook onweerlegbaar blijken. En dan moeten neurotische en hysterische gevallen er buiten blijven („ik gun die hysterische dame haar genezing, maar een flinke man had haar óók kunnen baten...”).

Dr Nolle stelde hier de medische controle te Lourdes ten voorbeeld en besloot zijn rede met de concluderende volzin: „In de medische weg der middelen is veel meer ruimte voor het wonder dan op heel het Malieveld”.

Er volgde een opmerkelijke discussie op dit indrukwekkend en beheerst voorgedragen betoog.

Een geneesheer-pro-Osborn — zag op het Malieveld het Bijbels wonder gerealiseerd: velen kwamen daardoor tot geloof.

Een predikant protesteerde tegen medische controle à la Lourdes: „De medische wetenschap gaat dan heersen over de Heilige Geest”.

Een andere predikant stelde het zo: „Er is een reële opdracht van Jezus Christus om te genezen; die geldt ook nu nog; wij moeten er dus op uit!”

Een leek: „Broeders en zusters, wij kunnen hier wel een geleerd betoog opzetten, maar wij hebben op het Malieveld de getuigen gehoord!”

Weer een predikant: „Medische controle haalt Gods geheim er uit...”

Dr Nolle in zijn antwoord bleef het vooropstellen van het „wonder” een gevaar achten: de boodschap van het Evangelie is onvoldoende tot ons doorgedrongen, als wij naar het wonder grijpen, terwijl wij het Woord hebben!”

En zijn waarschuwing zette hij kracht bij, door ontstellende voorbeelden uit zijn praktijk. Een t.b.c.-patiënt onderbrak zijn kuur terwille van een behandeling door een Canadese wonderprediker, die in openbare bijeenkomsten de man als „genezen” presenteerde. Toen de patiënt na enige weken stierf, heette het: „omdat zijn geloof toch niet sterk genoeg was”. En in een door dr Nolle met name genoemde kerk preekte een predikant over een wondergenezing in zijn gemeente geschied. Hij, dr Nolle, vroeg de predikant wie die genezene was. Het bleek een van zijn eigen patiënten en... een simulant, die pijn in zijn knie had voorgewend om van zijn werk thuis te kunnen blijven.

En ten slotte riep hij de predikanten toe: „Als gij dan met alle geweld wilt genezen, ga dan eerst medicijnen studeren, zoals Schweitzer!”

C. V.

VAN HIER EN GINDS

Anglicaanse prelaten over de duivel

In de Leeuwarder Courant stond het volgende „nieuws”:

Wanneer theologen over de duivel gaan discussiëren, is de duivel meestal niet ver af. Dit bleek vorige week weer eens in een zitting van de Convocatie van Canterbury (De Convocatie van Canterbury en die van York vormen samen de hoogste kerkelijke vergadering van de Anglicaanse Kerk). Men besprak in deze bijeenkomst een rapport van een kerkelijke commissie over de dienst der genezing. Aartsdeken Maxwell Dunlop van Aston was ontsteld over het aanhangsel betreffende de uitbanning van duivels, dat aan het rapport was toegevoegd. „Geen enkel lid van de commissie heeft zich blijkbaar afgevraagd, of er wel duivels bestaan”, zo zei de aartsdeken. Op sarcastische wijze dreef hij de spot met de procedure, die voor de duivelbanning werd aangegeven in het rapport. De ene prelaat na de andere stond op om de woorden van aartsdeken Dunlop te weerleggen. „Time” weet zelfs te vertellen, dat de duivel zijn aanwezigheid tijdens het debat, dat volgde, merkbaar maakte door het mechanisme, dat ervoor moest zorgen, dat de naam van iedere spreker op een verlicht paneel verscheen, defect te maken, zodat er alleen maar een dol en demonisch wirwar van dansende letters ontstond. Kanunnik Arthur Shepherd van Worcester zei: „De eerste tactiek van de duivel is, de Christenen te overtuigen, dat hij niet bestaat en daarna om hen te overtuigen, dat God niet bestaat”. En kanunnik Evan Burrough van Oxford verklaarde: „Ik heb een diep geloof in engelen en daarom ook in demonen en boze geesten. Ik geloof, dat de meeste patiënten in onze psychiatrische inrichtingen werkelijk door duivels bezeten zijn inplaats van „lijdende aan geestesziekten”. Aartsdeken Dunlop stelde voor, een commissie te benoemen om vast te stellen, of de kerk in het bestaan van de duivel gelooft of niet, maar de Convocatie wees dit voorstel af. Het blad van de Anglicaanse Kerk „Church Times” toonde zich in een hoofdartikel verheugd over deze afloop van het debat. „De Zoon van God twijfelde niet aan het bestaan van dergelijke machten”, aldus het blad. „Waar Hij zekerheid had, is het voor Christenen nauwelijks nodig om te twijfelen”.

KERKNIEUWS

Beroepen te Nieuwleusen: H. J. Meyerink te Aduard.

Ds J. Bos, legerpredikant „op lang verband” woont thans Oude Vest 3, Leiden. Hij verricht zijn arbeid te Leiden en Den Helder.

Garnizoenskerken. Het contact-adres voor militairen van de Kerk van Kampen is thans br. H. van Eunen, Louise de Colignystraat 37.

Zendingsarbeid. De kerk van Leerdam nam, na overleg met het zendingsconvent van Zuid-Holland, het besluit een dienaar des Woords naar Nieuw-Guinea te zenden met het oog op de zendingsarbeid. Als dat geschiedt wordt het aantal „zendelingen” onzer kerken dat op Nieuw-Guinea werkt van drie op vier gebracht.

Contact Geref. en Chr. Geref. Kerk. De kerkeraad van de Geref. Kerk van Koudum nam contact op met de Chr. Gereformeerden ter plaatse. Men besloot dit contact voort te zetten.

Afscheid. Ds H. D. Doorenbos nam zondag 9 november afscheid van de kerk van Maastricht met een predikatie over Hand. 20 : 26 en 27.

Ds J. E. Westerhuis te Arnhem vierde zondag j.l. zijn 80ste verjaardag.

Adres van de Geref. Kerk van Vlaardingen: W. Geukema, Prins Hendriklaan 2, Vlaardingen, tel. K 1898 - 4802.

VER. VAN GEREFORMEERDE STUDENTEN TE AMSTERDAM

Het bestuur dezer veren. is aldus samengesteld: G. Doekes, praeses; A. D. Vreugdenhil, ab-actis (Rijnstr. 222⁴, Amsterdam-Z.; D. P. van der Voort, fiscus.

Drukkerij Steenbergen

ZEIST - TELEFOON 03404 - 2452

Periodieken

Boekwerken

Handeldrukwerk

VERSCHEENEN:

Brochure „ISRAËL EN DE DUIZEND JAREN VAN OPENBARING 20” Door Ds J. C. Janse te Zutphen

32 pagina's met omslag, royaal formaat. Prijs f 1.50.

Bestellingen uitsluitend per giro bij DRUKKERIJ STEENBERGEN - ZEIST Giro 233117

BETALING ABONNEMENTSGELDEN

Met 1 Oct. begon de tweede helft van de lopende jaargang van ons blad. We verzoeken onze abonneés hun abonnementsgeld f 5.— per halfjaar of f 10.— per jaar te willen overmaken op postrekening 233117 t.n.v. Drukkerij Steenbergen, Zeist met bijvermelding voor OPBOUW.

De incassokosten zijn tegenwoordig zo hoog, dat we vertrouwen dat onze abonneés aan ons verzoek zullen voldoen.

DE ADMINISTRATIE.

Abonnementen s.v.p. bij vooruitbetaling door storting op girorekening 233117 t.n.v. Drukkerij Steenbergen, Zeist, met bijvermelding voor „Opbouw”.

Abonnementsprijs: f 5.— p. halfj. - f 10.— p. jr. Studenten abonnement f 6.— per jaar. Losse nummers 25 cent. Buitenland: f 6.25 per halfjaar - f 12.50 per jaar.

ADVERTENTIE-TARIEF:

Regelprijs 20 cent per m.M.

Bij contract reductie.

FAMILIEBERICHTEN:

Regelprijs 15 cent per m.M.